Wetenschap&Onderzoek

Nieuwe SPUK, oude ambitie

Blijft de BRC de brug tussen sport, zorg en welzijn?

Vanaf 2027 verandert de financiering van de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC). De regeling wordt niet langer gefinancierd via de brede specifieke uitkering (SPUK), maar via een nieuwe SPUK voor sport. In die SPUK lijkt veel nadruk te liggen op de verbinding tussen de BRC en sportinfrastructuur, terwijl gemeenten juist een belangrijke meerwaarde van de regeling zien in de verbinding tussen sport, zorg en welzijn. Dat roept de vraag op hoe die verbinding in de toekomst geborgd blijft.

DOOR: PELLE BRONKHORST EN DENISE SMIT (MULIER INSTITUUT)

De Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) loopt sinds 2008. Sinds het begin van de regeling is het doel van de BRC om verschillende domeinen te verbinden. In de afgelopen jaren is steeds meer aandacht komen te liggen op verbindingen tussen sport, welzijn en zorg. Dit wordt ingegeven door de verschillende gezondheids- en zorgakkoorden waar BRC-functionarissen uitvoering aan geven. Belangrijke en veelgenoemde verbindingen die BRC-functionarissen leggen, zijn bijvoorbeeld verbindingen met thema's uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Van brede SPUK naar een nieuwe SPUK voor sport

In 2023 werden het GALA, het Sportakkoord II en de BRC samen opgenomen in één uitkering: de brede SPUK. Dat benadrukte de onderlinge verbondenheid. De verbinding gaf ook inhoudelijk richting aan de werkzaamheden van BRC-functionarissen. Zij moesten zich inzetten voor de doelstellingen van het GALA en de thema's uit het Sportakkoord II.
Van 2027 tot 2029 vindt de financiering van de BRC plaats via een nieuwe SPUK. Gemeenten hebben voor de komende drie jaar de zekerheid dat zij gebruik kunnen blijven maken van de inzet van BRC-functionarissen. En ze hoeven voortaan nog maar één financiële verantwoording in te vullen in plaats van twee.

De BRC wordt in de nieuwe opzet samengevoegd met de SPUK stimulering sport, die zich richt op het ontwikkelen en in stand houden van sportaccommodaties in Nederlandse gemeenten. Er is dus niet voor gekozen om de BRC onder te brengen in dezelfde SPUK als het akkoord dat voortbouwt op GALA en het Integraal Zorgakkoord: het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).
Het idee achter deze keuze is dat de link tussen de 'bemensing en infrastructuur' van sport in Nederland duidelijker wordt, aldus het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Gemeenten lijken zo te worden aangespoord om de verbinding tussen de fysieke sportinfrastructuur (infrastructuur) en de inzet van BRC-functionarissen (bemensing) te intensiveren.

In de praktijk blijkt namelijk dat doelen uit sportstimuleringsbeleid lang niet altijd aansluiten bij doelen uit het accommodatiebeleid. Vanuit dat perspectief is het samenvoegen van deze twee regelingen logisch en heeft dit voordelen. Maar het betekent ook dat het risico ontstaat dat de BRC beleidsmatig en financieel verder af komt te staan van zorg en welzijn.

Ontwikkeling integrale visie gezondheid, sport en preventie

Juist die verbindingen met zorg en welzijn waarderen beleidsmedewerkers sport sterk. We vroegen hen in 2025 op welke verbindingen vanuit de BRC zij het meest trots waren. Een derde van de gemeenten geeft daarbij aan het meest trots te zijn op de verbindingen die gelegd zijn vanuit het sport- en beweegdomein met het zorg- en welzijnsdomein (Gómez Berns et al., 2025).
Samenwerking tussen deze domeinen zorgt ervoor dat een meer integrale visie ontstaat op gezondheid, sport en bewegen. Ook komt er meer aandacht voor sport als middel. BRC-functionarissen spelen volgens beleidsmedewerkers sport een belangrijke rol bij het bereiken van zo'n integrale werkwijze. Zo zegt een beleidsmedewerker sport trots te zijn op het volgende: "Dat de beweegmakelaar en beweegcoach onderdeel zijn geworden van de preventieve aanpak binnen de gemeente. Op deze manier is er een nauwe samenwerking met de huisartsen, fysiotherapeuten en het welzijnswerk en worden inwoners gehoord, gezien en sneller geholpen."

Onderdeel van het GALA zijn verschillende ketenaanpakken, zoals de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) en valpreventie. Gemeenten hebben door GALA-gelden de inzet van BRC-functionarissen kunnen vergroten binnen deze ketenaanpakken (Aydoğan et al., 2026). Meer dan 10 procent van alle beleidsmedewerkers sport noemde dat zij binnen de BRC-ambitie 'sterke verbindingen' het meest trots zijn op de rol die de BRC-functionarissen spelen in de ketenaanpak valpreventie (Gómez Berns et al., 2025). "De buurtsportcoaches worden breed ingezet op de diverse GALA-onderdelen. Met name de verbinding met

Verschillende profielen BRC-functionarissen

- **Buurtsportcoach: spin in het web in de wijk, zorgt voor verbinding met andere domeinen en brengt mensen aan het sporten en bewegen in de buurt.**
- **Cultuurcoach: legt lokaal verbindingen in de buurt en wijk, en stimuleert zo actieve cultuurparticipatie met culturele initiatieven in welzijn, jongerenwerk en/of school.**
- **Combinatiefunctionaris onderwijs: versterkt het sport-, beweeg- en cultuuraanbod op en rond de scholen.**
- **Clubontwikkelaar: dit functieprofiel bestaat uit drie verschillende functies die zich richten op het vitaliseren van sportaanbieders.**
- **Beweegcoach: begeleidt mensen die te weinig of niet sporten en bewegen, en creëert indien nodig nieuw aanbod voor deze groep mensen.**
- **Coördinator sport en preventie: zorgt voor de herijking en uitvoering van de lokale sportakkoorden, is de kartrekker van het kernteam lokale sportakkoorden en zorgt voor de verbinding tussen thema's en onderdelen binnen de Brede SPUK gezondheid, sport en bewegen en sociale basis.**

"Een ketenaanpak is een samenwerkingsverband waarin verschillende partners samenwerken om risicogroepen te signaleren en interventies te bieden. Het GALA benoemt vijf ketenaanpakken die in gemeenten worden ingericht: Kansrijke Start, Aanpak overgewicht en obesitas kinderen, Gecombineerde Leefstijlinterventie, Sociaal verwijzen en Valpreventie"

(RIVM, 2026)

de ketenaanpakken valpreventie, kinderen naar gezond gewicht en GLI. We kunnen sport en bewegen als middel steeds beter concreet invullen."

Uit ander onderzoek weten we dat beweegcoaches bijvoorbeeld vaak bij ketenaanpakken betrokken zijn om mensen door te verwijzen die een interventie als de GLI of valpreventie doorlopen hebben. Zo blijven mensen aan het bewegen, ook nadat zij klaar zijn met de interventie. Dat is essentieel, bijvoorbeeld om het risico op vallen onder senioren blijvend te verminderen.

Verbindingen in praktijk en beleid

In de praktijk spelen BRC-functionarissen een belangrijke rol bij de uitvoering van ketenaanpakken uit het GALA. Opvallend is dat deze uitvoerende rol nauwelijks terugkomt in de bestuurlijke afspraken en profielomschrijvingen van de BRC. Daarin staat niets over de rol die buurtsportcoaches en beweegcoaches kunnen spelen in relatie tot GALA en de verschillende ketenaanpakken.

In de bestuurlijke afspraken staat wel dat de coördinator sport en preventie de verbinding met GALA maakt. Dit profiel werd in 2023 toegevoegd aan de BRC om integrale samenwerking te bevorderen. Maar uit de antwoorden van gemeenten blijkt dat beleidsmedewerkers sport juist vaak trots zijn op de verbindingen die buurtsportcoaches en beweegcoaches maken met de GALA-doelstellingen.

Herijking BRC

In de komende periode vindt een herijking plaats van de BRC. De huidige bestuurlijke afspraken lopen namelijk tot en met 2026. De beschreven ontwikkelingen laten zien dat voor een belangrijk deel van de BRC-functionarissen werkzaamheden gestuurd worden door zorg- en welzijnsakkoorden. BRC-functionarissen spelen een centrale rol in het beleid op GALA-doelstellingen en zijn belangrijk voor de borging van resultaten.

Hoewel GALA in 2026 afloopt, worden de ketenaanpakken geborgd in het AZWA. Met de blijvende aandacht voor de verschillende ketenaanpakken en voor sporten en bewegen voor kwetsbare groepen, kunnen BRC-functionarissen een spil vormen in structurele verbindingen tussen zorg en sport.

De gewijzigde financieringsvorm maakt het des te belangrijker om in de herijking expliciet vast te leggen hoe BRC-functionarissen invulling kunnen geven aan de verbinding tussen sport, zorg en welzijn. De wijziging in de financieringsvorm bepaalt niet hoe gemeenten de BRC inhoudelijk inzetten. Wel verandert deze de bestuurlijke context waarin de herijking plaatsvindt.

Op dit moment ontbreken zowel in de financieringsstructuur als in het AZWA de directe linkjes tussen de BRC en de ketenaanpakken. In het 57 pagina's tellende AZWA worden buurtsportcoaches bijvoorbeeld slechts drie keer genoemd. De BRC wordt zelfs helemaal niet genoemd. Dat zou kunnen leiden tot minder aandacht vanuit het zorg- en welzijnsdomein voor de bijdrage die BRC-functionarissen leveren aan doelen uit het AZWA.

Hoewel verbindingen lokaal wellicht blijven bestaan op basis van bestaande connecties, kunnen die verbindingen bij een gebrek aan beleidsaandacht kwetsbaar worden. Er ligt dus een uitdaging om in de herijking van de BRC de verbindingen met de ketenaanpakken en de bredere verbindingen tussen de BRC en zorg en welzijn te borgen in beleid.

Dat wordt in de afspraken rondom de financiering van AZWA ook herkend. In de SPUK AZWA staat dat in de nieuwe bestuurlijke afspraken voor de BRC, aandacht moet zijn voor de manier waarop BRC-functionarissen bijdragen aan AZWA-doelstellingen.

Verbindingen met zorg en welzijn borgen

De rol van BRC-functionarissen binnen de verschillende ketenaanpakken kan duidelijker gedefinieerd worden in een toekomstige herijking van de BRC. Bijvoorbeeld door deze taak duidelijker vast te leggen in de profielomschrijvingen van profielen die deze verbindingen op dit moment al maken. Of door een profiel toe te voegen aan de BRC dat zich specifiek richt op het verbinden van zorg en sport via ketenaanpakken. Het gaat dan dus niet zozeer om het aanstellen van nieuwe functionarissen, maar om het expliciet maken van deze werkzaamheden.

Het doel van de profielomschrijvingen was immers ook om beter inzichtelijk te maken aan welke doelstellingen en taken BRC-functionarissen werken. Het is zonde als de belangrijke meerwaarde van de BRC op het snijvlak van zorg en sport onderbelicht blijft. Of naar de achtergrond verdwijnt doordat verbindingen met sportinfrastructuur nu meer aandacht krijgen. Het verduidelijken van deze rol kan een bijdrage leveren aan de legitimering en positionering van de inzet van BRC-functionarissen in gemeenten.

Het is duidelijk dat de BRC op dit moment bijdraagt aan sterke verbindingen tussen sport, welzijn en zorg. De vraag is hoe dat ook in beleid duurzaam verankerd kan worden. ●

FOTO: ANP/HANS VAN RHOON

KINDEREN IN ROTTERDAM-WEST KRIJGEN IN DE ZOMERVAKANTIE EXTRA SPORTLESSEN OP HET CRUYFF COURT.